

“Un casino no seria la panacea per a les finances”

Òscar Ribas Reig va ser, durant 25 anys, una de les figures més destacades de la política d'Andorra. Fill per part de pare d'un català i per part de mare d'una de les nissagues més antigues i influents del país del Pirineu, va ser el primer cap de Govern constitucional, el que va portar per primera vegada el català a la seu de les Nacions Unides el 1993.

Estrenat en política el 1971 amb el càrrec de membre del Consell General i cap de Govern d'Andorra en els primers anys de rodatge de la institució governamental (1982-1984) i en els períodes immediatament anterior (1988-1993) i immediatament posterior (1993-1995) a l'entrada en vigor de la Constitució, Òscar Ribas Reig viu avui distanciat de la política activa, dedicat als negocis familiars de tabac i banca, però segueix atentament l'actualitat d'una Andorra que sempre ha vist en transformació i que ell mateix ha contribuït a transformar. I no es queda en la superficialitat: de fet, és l'únic polític andorrà que publica regularment a la premsa del país articles de reflexió que incideixen en temes que superen la quotidianitat per endinsar-se en reflexions de futur. No en va s'ha dit que, juntament amb el seu oncle Julià Reig, que va ser síndic general en dos períodes als anys seixanta i setanta, ha estat un dels pocs homes amb visió d'estat que ha generat al segle XX el petit país del Pirineu.

—Cap a on camina Andorra en el context de la nova Europa?

—Andorra és un petit estat d'Europa, amb la seva història, les seves institucions i la seva singularitat geopolítica, que avui es troba en l'escena internacional amb una sobirania que ningú no li discuteix, però que no es pot desmarcar de la realitat. I la realitat és que al seu voltant s'està formant aquesta gran potència que és la Unió Europea, de la qual no pot res-

tar al marge. Europa, ens agradi o no, evoluciona cap a un centralisme, cap a una concentració dels òrgans de decisió, i això va en detriment dels quatre microestats europeus, que han de trobar les vies de relació amb el gegant continental des d'una posició de feblesa. Però és el que hi ha, i el que ha de fer Andorra com a microestat és negociar amb saviesa, aconseguir un tracte en el qual es reconeguin les seves especificitats.

—Quin és el model de relació que s'ha de negociar?

—Hi ha quatre models possibles: primer, la integració plena a la UE; segon, la integració a l'Espai Econòmic Europeu com a pas previ a la integració plena; tercer, l'establiment d'acords d'associació com els que la UE manté amb Xipre i Malta, i quart, l'establiment d'acords sectorials bilaterals, que és el model suís. Sota el meu punt de vista, les característiques d'Andorra fan inviables els dos primers models, mentre que el tercer, el d'un acord d'associació, resultaria més factible, però presenta problemes de fons i de procediment que podrien conduir a un carreró sense sortida i que, per tant, el fan desaconsellable. Em sembla, doncs, que la negociació sobre la base d'acords sectorials és l'opció més prudent i realista, la més viable per als interessos d'Andorra. Tal com al seu moment va fer Suïssa, caldrà establir una llista de necessitats i negociar a partir d'aquesta base. I certament hi tindrà un paper important l'habilitat negociadora. Del

MANOLO BARRIOS

"El que ha de fer Andorra com a microestat és negociar amb saviesa, aconseguir un tracte en el qual es reconeguin les seves especificitats."

que es tracta, en definitiva, és de trobar un estatus que ens permeti viure durant les dècades vinents relligats i integrats al conjunt europeu des de la diferència i amb la corresponent quota de participació en les preses de decisions.

—Quan el 1974 va intervenir activament per propiciar una reforma modernitzadora de les institucions, us imaginàveu l'evolució que ha fet Andorra en l'últim quart de segle fins avui?

—Sí. L'evolució que ha viscut Andorra coincideix en línies generals amb la que ja preveia en aquell moment. El que no preveia és la lentitud amb què s'ha produït. Abans de la Constitució hi havia una gran fluïdesa en la col·laboració amb els governs dels dos estats veïns, França i Espanya, amb una predisposició per part d'ells que posteriorment potser no hem aprofitat prou. També ens hem retardat en l'evolució dels models i les dinàmiques interiors: tornant al tema de l'"encaix" amb Europa, el nostre pes negociador dependrà no solament de la legitimitat institucional, sinó de la més àmplia legitimació que confeïx una societat civil viva dins una

democràcia participativa. Per això hem de continuar aprofundint en aquesta transició constitucional que aquests dies ja ha complert nou anys. Qualsevol canvi, a tot arreu, genera resistències, i la tasca dels governants consisteix a superar en positiu tots els esculls, no sols els externs, sinó també els interns.

—Esculls com els que ha plantejat la qüestió de la fiscalitat. Aconseguirà Andorra, dins l'"encaix" europeu, un encaix fiscal no traumàtic?

—Com més tardem a resoldre aquest tema, prenent decisions clares i adequades, més complicat resultarà. Quan l'associació europea era formada per sis estats, aquests podien entendre molt millor l'especificitat andorrana i la conveniència d'un tracte específic, que no vol dir un tracte de favor, sinó l'assumpció d'un fet històric i d'una realitat present. Però a mesura que l'Europa unida s'ha anat ampliant i els estats han hagut de fer grans renúncies i sacrificis, es fa més difícil postular tractes especials. I això no té res d'estrany. Nosaltres som sobirans, però no podem ignorar el que està passant al nostre entorn,

no podem tancar-nos en una bombolla i esperar que totes ens ponguin. Quan la globalització es planteja en termes de liberalització econòmica, hem de ser conscients que això afavoreix els grans estats en detriment dels petits. I aquesta dinàmica és així i no la canviarem. Hem de ser realistes i ens hem d'adonar que, en termes de fiscalitat, ens cal aparèixer com un país normal i no com un país díscol inclòs encara a la llista de paradisos fiscals de l'OCDE.

—I això com es fa?

—Doncs construïnt un edifici fiscal normal, homologable, europeu, sense singularitats ni exempcions que des de fora poden ser difícils de comprendre. La fiscalitat directa, sempre ho he dit, és la més justa, perquè evita que es castigui el més petit. Però vull que se m'interpreti bé: preconitzo un entorn fiscal similar al dels països veïns, però no amb els mateixos tipus impositius, sinó amb uns tipus més baixos, adequats a les necessitats reals del país, que no té tanta despesa com els grans estats. Nosaltres no tenim exèrcits, ni grans obres públiques més enllà de les carreteres, i en aspectes com l'educació tenim establerts convenis amb els països veïns que ens estalvien una bona part de la despesa. Aquests, juntament amb el principi de sobirania, són els elements que hem de fer valer per aconseguir un model fiscal avantatjós en els resultats però no en l'estructura, que no pugui ser contestat pels estats europeus i les organitzacions internacionals.

—Passant al model econòmic, recentment heu declarat que veuríeu perillós que Andorra es plantegés viure indefinidament del monocultiu del turisme.

—Literalment vaig dir que un estat no pot ser una pista d'esquí, o que Lourdes o el port de Barcelona, per exemple, per més que siguin una potent unitat econòmica, no justifiquen un estat. En un país petit com el nostre s'imposa la diversificació econòmica, que és una manera de repartir els riscos i de donar resposta a les incerteses del futur. Però també s'imposa pel fet que som un país especialment observat des de fora. La diversi-

ficació econòmica referma la credibilitat i avala el concepte de sobirania. Em sembla que als últims anys no s'ha fet prou en aquesta direcció. La diversificació econòmica requereix, per part dels poders públics, una planificació adequada a curt, mitjà i llarg termini i l'existència de polítiques estructurals i d'incentius referides al món econòmic, al teixit social, als professionals, i facilitar, per exemple, que els estudiants que acaben els estudis trobin feina i oportunitats dins el país i no hagin de quedar fora del circuit econòmic andorrà, amb la pèrdua de capital humà que això comporta. Espero que en els propers anys ens mourem activament en aquesta direcció.

—La que recomana el recent estudi de l'equip Bricall.

—L'any 2000 es van complir els vint-i-cinc anys de la publicació de l'estudi *Estructura i perspectives de l'economia andorrana*, elaborat pel professor Josep Maria Bricall i el seu equip i que va tenir en el seu moment un gran impacte clarificador. En aquest context, a la Fundació Julià Reig, que tinc l'honor de presidir, ens vam plantejar d'encarregar al mateix equip un nou estudi que incidís en la prospectiva econòmica en el moment actual, després de totes les transformacions que ha sofert Andorra i el seu entorn en l'últim quart de segle. Aquest estudi és el llibre *L'economia andorrana en el canvi de segle*, que l'any passat va publicar la Fundació i que amb les seves més de cinc-cents pàgines té un interès i una utilitat inqüestionables. I sí, efectivament, aquest estudi de l'equip Bricall recomana vivament la diversificació econòmica en tots els sectors, i posa un èmfasi especial en l'aprofitament de les noves tecnologies i en el desplegament de l'economia digital. Un petit país com Andorra té unes oportunitats excel·lents en aquest camp, i no hem de desaproveitar-les.

—Un element de diversificació del qual s'ha parlat molt als últims mesos és el de l'obertura d'una casa de joc. Creieu que l'existència d'un casino seria positiva?

—Ja el 1982, el meu primer any com a cap de Govern, vam treballar en un projecte de llei del joc, amb la perspectiva d'autoritzar la concessió oficial d'un casino, però no el vam arribar a presentar al Consell General. Vam concloure que en aquell moment no era viable, entre altres motius perquè escassejaven els hotels i els establiments d'oci d'una certa categoria. Anys més tard, quan ja l'oferta hotelera i de lleure havia millorat sensiblement, va tornar a plantejar-se el tema, i com a cap de Govern vaig visitar diversos establiments d'Europa i d'Amèrica. Vaig tenir contactes amb altes autoritats de diferents estats, alguns dels quals ens ho van desaconsellar i altres ens van recomanar molta prudència. El resultat va ser que el projecte es va tornar a aparcar. I és que la instal·lació d'un casino presenta una sèrie de problemes estructurals i comporta uns costos i uns riscos socials que el benefici col·lectiu en forma de recaptació fiscal no compensa de manera excepcional. Ara que se'n torna a parlar, es pot fer o no la llei del joc, però en tot cas que ningú no es pensi que un casino seria la panacea per a les finances de l'estat.

—Al final del vostre últim període com a cap de Govern teníeu intenció d'obrir un consolat d'Andorra a Barcelona, un projecte que el vostre successor, Marc Forné, va desestimar en una de les seves primeres actuacions en el càrrec. Per què aquesta idea no va prosperar?

—Exteriors havia llogat ja un local cèntric en un edifici emblemàtic de la Via Laietana, i l'obertura del consolat, al final del 1995, era ja un fet imminent, però el nou Govern va ser d'una altra opinió. Al Govern que jo presidia, ens havia semblat que, a més a més de l'ambaixada a Madrid destinada a atendre les relacions diplomàtiques i de tota mena amb el conjunt d'Espanya, tenia sentit obrir un consolat a Barcelona, que és la ciutat propera amb la qual més lligams personals i comercials té Andorra, ja que hauria servit per facilitar i potenciar aquestes relacions. Un consolat que al mateix temps hauria pogut ser una oficina de turisme i que hauria cobert

“En un país petit com el nostre s'imposa la diversificació de l'economia, que és una manera de repartir els riscos i de donar resposta a les incerteses del futur”

diversos objectius: la vinculació de la societat catalana amb Andorra i viceversa, el foment del turisme, la simplificació de les relacions comercials, i el vessant polític pel que fa a les relacions amb la Generalitat. Això és el que pensàvem. Si el nou Govern va tenir una altra política, és a ells a qui hauríeu de preguntar.

—Oscar Ribas, un dia, quan éreu conseller general, els polítics andorrans, necessitats de consens, us van venir a buscar a Nicaragua, on us estàveu una temporada per raó de relacions familiars, demanant-vos que presidíssiu per segona vegada el Govern. Ara que us heu declarat jubilat de la política activa, si es donés el cas, acceptaríeu un nou requeriment?

—Jo crec que en la meua vida política he estat sempre honest amb els electors. Vaig fer uns plantejaments polítics, em van votar, i vaig exercir els diversos càrrecs partint d'aquells plantejaments. Per al que em dieu, caldria que es donés una situació excepcional i que s'acceptessin els meus plantejaments, i totes dues coses les veig avui molt improbables.

Àlvar Valls